

LEKCJA 1

TEMAT: Podstawowe zasady prawa wyborczego

NOTATKA

1. PODSTAWOWE ZASADY PRAWA WYBORCZEGO:

- Zasada wolnych wyborów
- Zasada powszechności
- Zasada równości
- Zasada bezpośredniości
- Zasada tajności głosowania

2. ZASADA WOLNYCH WYBORÓW

- a. konstytuują ją trzy wolności:
 - i. Swoboda zgłaszania kandydatów (lub list kandydatów),
 - ii. swoboda prowadzenia kampanii wyborczej (prezentacji kandydatów i ich wyborczych programów)
 - iii. swoboda preferencji wyborczych (nieskrępowane i wolne od nacisków głosowanie).
- b. wsparte dyrektywą uczciwości procesu wyborczego, która wymaga by:
 - i. Proces wyborczy przeprowadzany był przez niezależną i neutralną politycznie administrację wyborczą oraz poddany niezależnym mechanizmom kontrolnym (weryfikacyjnym)

3. ZASADA POWSZECHNOŚCI

- a. Istota tej zasady sprowadza się do dyrektywy, by krag osób korzystających z podmiotowych praw wyborczych był możliwie najszerszy,
- b. a w każdym razie by był wolny od dyskryminujących ograniczeń (cenzusy wyborcze).
- c. Nie dotyczy to jednak tzw. wyłączeń naturalnych (np. z powodu wieku czy stanu umysłowego).
- d. Z zasady powszechności wyborów wynika ciążący na właściwych organach państwowych obowiązek takiego zorganizowania wyborów, by każdy, komu służy podmiotowe prawo wyborcze, miał realną możliwość skorzystania z niego.
- e. Na podmiotowe prawo wyborcze składają się czynne i bierne prawo wyborcze.

4. ZASADA RÓWNOŚCI

- a. Jest ona emanacją wyrażonej w art. 32 Konstytucji RP szerszej zasady, zgodnie z którą wszyscy są równi wobec prawa i mają prawo do równego traktowania przez władze publiczne oraz nikt nie może być dyskryminowany w życiu politycznym z jakiegokolwiek przyczyny.
- b. W prawie wyborczym zasadę równości należy postrzegać w trzech aspektach: formalnym, materialnym i równości szans wyborczych.

- c. O równości w znaczeniu formalnym mówić można, gdy każdemu wyborcy w danego rodzaju głosowaniu przysługuje taka sama liczba głosów.
- d. Aspekt materialny zasady równości sprowadza się do dyrektywy, by siła głosu każdego wyborcy była jednakowa.
- e. Równość szans wyborczych z kolei odnosi się do dyrektywy zapewnienia wszystkim podmiotom rywalizującym w wyborach uczestnictwa w nich na takich samych zasadach.

5. ZASADA BEZPOSREDNIOŚCI

- a. Płyne z niej wymóg wymogu jednostopniowości wyborów, w przeciwieństwie do wyborów pośrednich, w których wyborca głosuje za pośrednictwem innych, wcześniej wybranych podmiotów, np. elektorów
- b. Rozpowszechnione są poglądy, że z istoty zasady bezpośredniości wynikają dwa elementy: głosowanie osobiste oraz głosowanie imienne.
- c. Głosowanie osobiste polega na tym, że wyborca sam osobiście oddaje głos.
- d. Głosowanie imienne polega z kolei na tym, że wyborca głosuje na konkretnego kandydata, stawiając na →karcie do głosowania znak "x" w kratce obok jego nazwiska.

6. ZASADA TAJNOŚĆ GŁOSOWANIA:

- a. dotyczy wyłącznie jednego etapu procesu wyborczego głosowania.
- b. Stanowi gwarancję swobody i bezpieczeństwa podjęcia decyzji wyborczej
- c. NIKT WBREW WOLI WYBORCY NIE MOŻE ZAPOZNAĆ SIĘ Z TREŚCIĄ JEGO GŁOSU
- d. Nakłada obowiązki na organy wyborcze (wymaga od nich zorganizowania głosowania tak by zabezpieczyć wyborcę przed powzięciem przez kogokolwiek informacji, w jaki sposób (na kogo) głosował)
- e. w stosunku do wyborcy ma charakter wolnościowy (wyborca może ujawnić, jak głosował np. w ramach sondażu wyborczego, jeśli tego chce)